

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICENSCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Biserica noastră.

•Nici să vă numiți învățători, că unul este învățătorul vostru, adică Hristos. (Matei c. 23 v. 10).

Deși biserica este întemeiată de însuși fiul lui D-zeu, de domnul nostru Isus Hristos și cu o menire așa de clară, adică de a mântui sufletele de morburii și de moarte, totuși precum ne mărturisește istoria, oamenii nici într-o vreme nu au conștientizat încercările lor de a înlocui înțelegerea D-zească cu șubreda și schimbătoarea lor cuminenție omenească. În toate timpurile s'au aflat oameni de calibru mai mare ori mai mic, cari au crezut, că înțelegerea Aceluia, care a liniștit marea și vânturile, a dat vedere orbilor și viață morților, nu e completă, ci aceasta ar mai trebui o leacă cărpocită cu filozofie omenească. Adevărul legii creștine însă a stat mut ca un sfinx, nu a zis nici da nici ba, când oamenii au crezut că-l pot modela ca pe o ceară netrebnică. Numai atâtă s'a întâmplat, că de câte ori un popor întreg ori un individ singuratic, în loc să se trudească a pătrunde cât mai bine și a-și însuși poruncile legii creștine, dincontră, a subjugat biserica, a ignorat ori pervertit percepțiile ei, și-au plătit faptele acestea cu viața. Aceeași soartă i-au ajuns, ca pomul desrădăcinat de vânturi. Legea creștină și biserica creștină sunt întocmiri D-zești perfecte și oricine ar încerca să le vatame sfințenia lor, pățește rău. Aceasta este experiența ce o putem estrage din istoria celor 19 vecri. Pentru faptul acesta incontestabil e mare mirarea și durerea noastră pentru că oamenii încearcă și astăzi și nu abdică de ideea nefericită, de a abate biserica dela menirea ei firească și a o încărcă cu probleme, cari sunt străine de natura ei. Omul în viața aceasta are lipsă înainte de toate de mângâiere, odihnă și baie sufletească și unde să afle aceste daruri, dacă nu în biserică, de unde să bem beutură nouă dădătoare de puteri, dacă nu din izvoarele credinței aflătoare în sf. biserică. Casa lui D-zeu este »casă de rugăciune«, loc unde sufletul omenesc zdrobit de dureri, de luptă, de desiluzii, de răutatea oamenilor, caută odihnă, alinare și contact cu atotputernicia și bunătatea lui D-zeu. Cu cât va

rămâne biserica mai credincioasă întemeietorului ei și cu cât va fi mai curată, mai liniștită și mai neamestecată cu slăbiciunile omenești, cu atât va fi influința ei mai binefăcătoare și mai puternică asupra fiilor ei. Ce am face dacă natura nu ar avea și atelierele ei tainice și necunoscute unde se destilează și înoesc toate necurățeniile pământului. Așa trebuie să avem un loc tainic și pentru curățenia sufletelor, cari se încarcă tot mereu cu scârbiciuni lumești.

Primul lucru al nostru va fi să-i readucem pe credincioșii noștri la înțelesul genuin și adevărat al noțiunii »biserica«. Să-i facem cu toate mijloacele să priceapă, că biserica, casa lui D-zeu, e rădăcina vieții curate pe lumea aceasta. Avem sate întregi cu admirabile rosturi materiale în cari sau că s'a spălat, sau că a pierit cu desăvârșire înțelesul noțiunii »biserica« și pe măsura ce au pierdut oamenii înțelesul adevărat al bisericei, li-s'au întunecat și sufletele. Serviciul divin, fie mai așa pompos, predicile, îndemnurile între prin urechi și ochi în intern însă rămân la pragul sufletului, pentru că oamenii nu înțeleg ce aud și ce văd. Și nu ar fi bine să cădem în greșala aceea, ca să credem, că neajunsul acesta s'ar putea sană ușor prin niște predici liturgice. Nu, ranele sunt cu mult mai adânci; în urma împrejurărilor istorice și în urma constituționalismului nostru bisericesc, poporul pe nevăzute a pierdut contactul viu cu biserica și el va putea fi readus iarăși la brazdă prin o muncă temeinică și binechibzuită. De sus până jos va trebui îndreptată activitatea noastră în această direcțiune. Lăsând să piardă credincioșii contactul nemijlocit cu ideile fundamentale pe care la reprezintă biserica, vom ajunge, cu cele mai bune intențiuni pe panta farizeică și vom crede că spălările levitice din afară sunt identice cu curățirea internă. Leacurile trebuiesc date pacientului la timp, pentru că în caz contrar puțin îi vor ajuta. Poporul nostru însătoșează după credință vie și noi să ne grăbim a i-o da până e încă vreme. Punctul de gravitate al muncii noastre să cadă pe cele sufletești, poporul nostru va trebui să vadă în biserică aceea ce trebuie să vadă, un loc de umilință, de înnoire și întărire sufletească și un loc de votizare. Cine crede, că vorbele spuse până

aici nu au alt rost, decât să umple obicinuitele coloane ale revistei acesteia, meargă pe satele noastre și se va convinge, că în ce măsură groaznică a pierit de acolo credința vie și s'a înstăpănit cultul formalităților seci. Cu durere trebuie să mărturisim, că bisericile noastre numai la Crăciun și la Paști să umplu de poporeni, încolo peste tot anul sunt goale, grosul poporului nu simte lipsa să sfințească Ziua Domnului, pentru ei biserica nu reprezintă un izvor indispensabil din care să-și răcorească și renoiască sufletul. E ușor de închipuit, că cum prospiciază sufletul acelor oameni, cari un an întreg nu mai iasă nici când din jugul muncii brute, nu aude nici când o predică, o cântare bisericească. Da cine și-a bătut capul la noi până acum cu întrebarea, că în ce chip privește poporul biserica și cari sunt cauzele acestui fenomen. Cine a luat să studieze, ca în urma constituționalismului nostru bisericesc ce clici groaznice bântuiesc jos în popor, cari înstrăinează pe oameni cum se cade dela biserică și împedecă orice progres aici. Iată o problemă capitală cu care ar trebui să se ocupe conducătorii bisericii noastre. Nu mai merge ca până acum, ca regulamentele noastre să pună în umbră adevăratele izvoare ale credinței noastre sf. scriptură și tradițiunea. Dreptul nostru bisericesc trebuie desgroptat și în biserică e necesară o disciplină de fier față de credincioși. Nu s'a pomenit încă pe lume un inventator bun fără disciplină și prin urmare când biserica noastră nu voeste să se folosească de dreptul ei de a îndepărta din sinul său toate acele simptoame, cari o abat dela menirea ei și nu va introduce în sânul ei, așa precum e natural, o disciplină de fier de sus până jos cu timpul va deveni nesimțită și superfluă.

Forța și trăinicia unei biserici rezidă în sănătatea duhului ei, fără de care dispozițiile pe hârtie măcar să fie numărul lor ca a firelor de nisip în mare și ca a stelelor pe cer, nu folosesc nimic.

Simplicius.

Insemnătatea culturală a sinoadelor protopopești.

Nu am putea tăgădui, în deceniile din urmă, a început să se simtă și la noi o adiere de vânt mai călduros, prevestitor de primăvară, în nizuințele noastre culturale. Străduințele noastre, multe-puține, dupăcum știm, și se cădeă, s'a depus în jurul desrobirii poporului din întunerecul neștiințelor

— în trezirea și chemarea lui la o viață luminată, conștie de obârșia măreață, înțelegătoare de tot ce-l impresioară. Și în ciuda a toată vitregia trecutului, și a tuturor opreliștilor culturale, războiul se părea că ne-a găsit cătuș de cât mai desghetați și mai vioi în cunoștința cărții și-a povețelor ei. Astfel credeau ceice s'au îndestulit să privească

numai în jurul lor, să se bucure de norocul, de-a locul în părți sau centre mai înaintate. Războiul, care răscole totul și-și chiamă la iveală și jertfă, în ceasurile de grea cumpănă, pe toți fiii, de pretutindenea, până și pe cei din văile și adâncimile munților, din creerii pădurilor, ne-a descoperit, că în general, gradul termometrului nostru cultural, nu e așa de ridicat, dupăcum și-l crodeau unii. Acest crud adevăr, îl mărturisește însuș fiertatul metropolit, de vecinică pomenire, Mețianu, prin circulara din 1 sept. 1915 Nr. 9101 prez. în cuvintele: „...numai când am aflat, cât de puțini dintre ai noștri mai au și ceva meserie, pe când între ostașii celorlalți compatrioți se găsesc însuși mai mulți meseriași, toți reținuți la lucrarea meseriei lor, și prin urmare scutiți de a lupta cu arma, numai atunci am văzut cât de înapoiati suntem noi, față de ceilalți compatrioți ai noștri.“

Să-l recunoaștem și noi cu toții. Prin ceea ce însă n'am făcut destul. Ci va trebui, ca în viitor, propășirii noastre culturale să-i păstrăm mai multă îngrijire. Să-i dăm o întocmire firească și sistematică înălțându-o pe vechile ei temelii. Cari sunt acestea, ni-le spune Dl N. Iorga: „*Întreaga dezvoltare a poporului nostru din orice ținut zice D-nia Sa e în strânsă legătură cu Biserica creștină. Ea a stat mult timp în fruntea culturii noastre, ea ne-a lăsat singurele noastre monumente artistice, în cărțile ei sfinte s'a plămădit graiul românesc; prapurile ei cu chipuri de sfinți au fost steagurile noastre de luptă în vremile cele mari.*“¹⁾

O propășire a vieții noastre culturale dela sate și în viitor, oricât de mult ar încerca unul sau altul s'o lămurească, dupăcum s'a simțit îndatorat mai anii trecuți unul din secretarii asociațiunii, nu se va putea întemeia îndestul, decât aducându-o în legătură sinceră cu biserica. Dacă slugitorii acestor altare, preoții și îndeosebi, ca îndrumători înflăcărați ai acestora și purtători de grija unei dezvoltări luminate — protopresbiterii noștri — nu vor stărui cu toată căldura și dragostea unor suflete mari, dornice de înaintarea bisericii și-a neamului, atunci nu se va putea ajunge la nici un rezultat trainic și îmbucurător. Ni-o spune și un mare îndrumător, zicându-ne: „Doar voi sunteți de fapt cei dintâi oameni din satele voastre. Nu sunteți negustori de rugăciuni sau de atestate școlare. Sunteți sfătuitoarii și îndrumătorii chemați“ a lupta pentru luminarea obștei dela sate, pentru înzestrarea lui cu toate povețele trebuincioase unei vieți conștie și înțelegătoare.

Și e ciudată concepția judecății, ca să nu zic ridicolă, că la noi și astăzi în veacul al XX-lea dela Hristos, vrednicia conducătorilor de sinoade protopresbiterale, îndatorați cu îndeplinirea atâtor lucruri mari și dădătoare de viață, să măsură și apreciază cu „administratia“ sau cum spuneau nu de mult într'un număr al acestui prețuit ziar, un cuminte și înțelegător profesor, cu „Măria Sa protocolul“ „astăzi, zice mai departe, când împrejurările de viață ale credincioșilor noștri s'au schimbat radical în urma contactului cu neamuri și obiceiuri străine, activitatea preoției, care se resumă mai ales în săvârșirea scrupuloasă a formelor externe, nu mai satisface. Ai rostit ecteniile cu o forță de artist, ai stors admirație prin sonoritatea vocii tale? Foarte frumos, foarte util, dar e puțin! Toate acestea erau îndestulitoare de mult, de mult pe vremea cucernicilor preoți azbuchizători de molitvelnice, când fiii bisericii românești nu trăiau în atmosfera contagiată de noroiul zilelor de față“.

¹⁾ N. Românesc Nr. 3 1907.

„Da, împrejurările s'au schimbat și în fața noii situații nu putem rămâne indiferenți.“²⁾

În fond e aceeași poveste tristă. Fără se mai trebuia să comentăm se poate aplica sentința dureroasă și asupra acelor *„uștași preoți, fie ei chiar „buni administratori“*, a căror activitate se mărginește numai la această parte brută, ce o poate îndeplini după scurtă deprindere, tot atât de bine, orice muritor mai desghetat. Va înțelege deci orice doritor de bine, că un oficiu cu îndatoriri atât de înalte în viitorul strălucit al unui popor, numai cu o astfel de hărnicie, *de mult trebuie să nu mai corespundă* — dar astăzi în aceste zile grele și de mari prefaceri?

Ne mângâiem, că avem și protopopi luminați *„purtători de știință“*, cari prin înțelepciunea lor, prin munca nepregetată, și până acum au deschis *„cărări nouă“* în felul de a-și înțelege și îndeplini chemarea. Au dat un *„avânt uimitor“* tuturor comunelor bisericesti aparținătoare conducerii D-niilor lor. Și nu numai în cele culturale, ci și în cele *„materiale“*. Cu toate, că nu odată mi-s'a dat prilej se aud, apreciindu-se cu laudă activitatea laborioasă a ăstorfel de persoane, spunându-se de aceleași fețe bisericesti „că nu sunt buni administratori“.

Șeful meu tractual, pentru că nu a-și spune, e un „bun administrator“. Întâmplător însă, m'a bătut și pe mine odată norocul în viață, și mi-s'a dat fericitul prilej se pot lua parte la un sinod protopopesc, afară de cerul căruia aparțin. Nu am venit anume. Alte năcazuri m'a adus în acea zi, ce s'a făcut memorabilă pentru mine, în centrul unui tract învecinat. Înțelegând dela unii cunoscuți, ținerea sinodului, curiozitatea mă mână se văd, alții ce fac în astfel de soboară? Învățat ca pe la noi acasă, cu citirea raportului, constatător numai din cifre, cu aprobarea socoatelor și a bugetelor, mi-am cugetat într'o oră or isprăvi și mi-oi vedea de treburi.

Țin se adaug, că președintele eră unul dintre cei puțini. Ce mi-s'a dat se aud și se văd, drept că nu mi-am bătut capul, crezând că-i cam ca pe la noi, nu-mi puteam închipui înainte.

Un frumos cuvânt de deschidere. Subiectul plin de actualitate. Raportul încheiat într'o formă nemai-pomenită la noi. Deși atâtea chestii și de cuprins diferit, erau așa de bine încopciate, încât toate se desprindeau într'un fel firesc ținând strâns toată atențiunea. Și cifrele vorbeau, într'un întreg puternic reoglindește toată viața și activitatea unui an de muncă stăruitoare. Nu lipsește nici obicinuita parte administrativă. De tot amănunțit se ocupă cu progresul cultural.

Membrii sinodului se arată vrednici de un astfel de președinte. O discuție călduroasă și înălțătoare își ia începutul, asupra unor chestii de ordin pastoral și didactic. Se discută parlamentar. Aproape toți deputații se simt îndatorați a contribui cu partea lor de sfat lămuritor și îndreptător. Sunt toți de părerea *„cumințelului președinte, de-a aduce toată jertfa pe altarul bisericii, neamului și al patriei atât în aceste vremuri de grele încercări, cât și în viitor.“*

...Se ridicase membrii sinodului, când am luat de seamă, că singur rămăsesem nemișcat în scaunul meu pentru a-mi duce la capăt visul în care mă învăluise cele înțelese. În sufletu-mi, s'gdui de fiorii dării de seamă, înaintea lui D-zeu și-a oamenilor, pentru neîndeplinirea îndestul a cerințelor și-a îndatoririlor legate de slujba preoțească, se aprinse-se scântea unui în-

demn mai călduros spre muncă stăruitoare și harnică! Acum numai începusem a simți și a pricepe *„valoarea cea mare a omului cumințel și luminat, precum — însemnătatea culturală ce-o pot avea pentru desvoltarea satelor noastre, sinoadele protopopești.“* Prin membrii săi, cari sunt aleșii și fruntașii satelor, se pot cunoaște toate păsurile, toate slăbiciunile, toate suferințele. Deasemeni, prin sfaturile lor luminate se pot lua concluzele cele mai demne, prin cari să se rupă toate zapisurile păcatelor și slăbiciunilor omenești, cari de regulă țin pe loc și împiedecă orice mișcare și pornire spre progres. Cari se îndrepte toate relele și neajunsurile, și cu *„glas înalt“* să cheme pe conducătorii firești, pe toți fruntașii și intelectualii, la muncă trează și nepregetată, plină de dragostea și de conștiințiozitatea tuturor îndatoririlor ce le reclamă și impune chemarea preoțească și slujba dăscălească. Prin o astfel de purcedere și de îngrijire, se vor putea ajunge și la noi, cele mai înfloritoare stări, în toate chestiile bisericesti și naționale. Atunci însă și numai *„atunci“* când în *„fruntea tractelor noastre“* vor sta bărbați, cari se vor nizu să fie cei mai *„zeleși fruntași ai muncii cinstite, tari în credința de neam și de lege, curați la suflet. Păstrători pătruși de evlavie ai comorilor sufletești ale poporului din care fac parte. Luptători pentru îndreptarea relelor, oameni de știință, educatori morali și apostoli credincioși ai bisericii și ai neamului. Paznicii luminei, care să îndrume, să aprindă cu orice prilej inimile preoților și ale învățătorilor, precum ale credincioșilor de flacăra nestânsă a dragostei și a iubirei de muncă și de jertfă pentru lucrurile mari și folositoare obștei!“*

...Că multe comune sunt răslețe și împănază văile și coastele munților și pădurilor noastre, e adevărat. Deasemeni că o astfel de muncă reclamă multă hărnicie. Puterea voinței și-a dibăciei biruește greutate. *„In această lume, totul este cu puțință prin stăruință la muncă, prin iubire pentru ai tăi și ale tale, prin conștiința datoriei și cuget curat“* spune un învățat, și — că numai *„munca răbdătoare între cei de jos, aceea — și numai aceea ne va putea mântui.“*

Un preot.

Un om sincer.

Dăm corespondența dela vale primită dela un preot din arhidieceză. Ne vine că am citit o pagină din scrierile lui Petrov.

Preanonorate Domnule Redactor!

Sunt preot de peste 30 de ani, dar așa rușine față de sinea mea, ca în zilele trecute în afacerea colectei pentru Orfelinat, încă n'am mai pățit.

Căpătasem și eu ca toți preoții circulară dela Inalt Preasfințitul acum răposat, ca să facem între poporeni colectă pentru Orfelinatul din Sibiu. Bag seamă grijile pricinuite de acest războiu îmi întunecaseră și mie sufletul, căci cetind hârtia mi-am zis: *„Iată, iarăși ni-se cere să dăm. Am vorbit apoi la un maslu cu vecinul din Aluniș și el încă se plângea de atâtea daturi. Mă gândeam apoi și la năcazurile parohienilor, cât de în silă pun creștari în disc, deci acum cu atât mai greu vor da mai mult. Îndemburi mai calde nu ne-au venit de nicăiri. Când, cu colecta pentru catedrală și și seminar, ne-a fost citat Preanonoratul Domn protopop și ne-a spus, că nu e cu cale să dăm cei mai cu stare mai puțin de 100 cor., iar ceilalți de 50 cor. Acum însă nu ne-a zis nimenea nimic.“*

De aceea în duminica cealaltă am cetit în biserică circulara cu glas mai domol și am spus popo-

²⁾ „Românul“ Nr. 9 1916.

renilor, că eu dau o hârtie de astea nouălea de 2 cor. și cine poate încă să mai dea cât îl lasă inima. De colea, de dincoala, am încrîpat eu vr'o 20 coroane. Stam la gânduri însă cu trimisul banilor. Părea că mă rodea ceva la inimă și-mi zicea: Părinte Gheor he, nu faci bine. Am mai stat la chibzuri, să văd ce-o face alții. După o vreme am văzut că se publică rezultatul colectelor în Telegraf și între alte văd și sate de frunte cu sume de 20—30 coroane.

Cu gândul împăcat acuma, iau condeiul în mână și dau să scriu asignata postală, când aud o ușoară bătaie în ușe. Eră un creștin de-al meu, care petrecuse un an încheiat în războiu și fusese liberat ca invalid. Răsufli greu, ca obosit și ținea în mână un număr din „Românul“. Zice: Să mă ierți părinte, că am îndrăsnit să te supăr, dar cu colecta asta pentru orfani nu e bine ce facem noi. Am tot copt eu gândul acesta în mine, dar pân' acuma n'am îndrăsnit să vin să ți-l spun. Azi am fost la oraș și am cetit în gazeta asta, uite aici, că alții dau cu zecile de mii, iar noi ne facem de rușine cu 20—30 de coroane. Dar nu de rușine mi-e, ci de păcat. Că eu am fost în bătaie și am văzut acolo destui oameni jelindu-se cu lacrimi în chinurile morții și plângând, și nu de durerea lor, ci de jalea copiilor ce le rămân pe drumuri. Sunt și eu om sărac dar, uite, din puținul ce-l am, dau pentru orfelinatul din Sibiu 50 coroane. Să fii bun să mai încerci odată și Dumneata la oamenii noștri, dar eu mai multă inimă. Și te rog încă odată să ierți, că am îndrăsnit, dar nu mai aveam liniște acasă.

Pe când vorbea creștinul meu, simții cum mă luară niște fiori de frig și ca o mare durere îmi strânse inima. Eră mărturisirea întregii mele vinovății. Și cu aceasta o undă de căldură străbătu prin mine și o lumină mi-se aprinse în suflet, care de atunci arde necontentit. Am cetit apoi cu tot răgazul foile românești și m'am înmuiat. Eră în „Românul“ tocmai scrisoarea Prea On. Domn protopop dela Săliște. Îmi ziceam eu în gândul meu: Doamne ce oameni vor fi aceia? Vor fi acolo oameni și bogați, dar va fi și sărăcime destulă. Că e sat de munte, fără multe isvoare de bogății și știu că Săliștenii se risipesc prin toate părțile lumii, pentru câștigarea pâinii. Și totuși cu cât belșug s'a săvârșit colecta acolo. Vezi, că au fost capete luminate și inimi simțitoare. Și la noi? Grajdurile pline de vite și hambarele gem de povara bucatelor și totuși ne plângem că n'avem. Doamne! cum se poate împietri sufletul, dacă slăbește focul iubirii.

Am lăsat tot lucrul la o parte și tot sufletul mi-l'am pus la gândul unei nouă colecte. N'am fost până acum nici odată în așa mare luptă sufletească. Mă simțeam par'că înlineream. Un val de sânge proaspăt îmi năvălise prin vine.

Nu sunt eu mare cuvântător, dar dumineca următoare, îmi spune preoteasa, că am predicat ca un arhanghel. Mă și frământasem mult. Și am văzut că dacă ai inima plină și aprinsă, găsești și cuvintele trebuincioase pentru a încălzi și pe alții. În predică am făcut asemănare între traiul tibnit și îmbelșugat pe care-l ducem noi acasă și între iadul în care trăiesc cei din războiu. Aceia își jertfesc viața pentru ca noi să avem liniște și pace și noi suntem atât de împietriți la inimă, încât nu ne îndurăm să le ținem pe orfanii lor. Știm ținea însă cu bucaturile noaatre un sat de cerșitori voinici și sănătoși și risipim averi întregi cu pomenile la cari ne ospătam unul pe altul. Să nu ne mai plângem că n'avem. Belșug ca anul acesta n'a mai ost de când ne-am pomenit. Toate se plătesc cu preț

încezit. De aceea, am zis, să știți, că aștept, ca tot cel ce vrea să facă pomână pentru iubiții săi răposați, să dea aici pentru orfani. E pomana cea mai primită de D-zeu. Iar cel ce după știința mea ar putea da și nu va da, sau se va feri din calea mea, să se știe că acela nu va avea folos de împărțășirea cu celea sfinte.

Se pare că am nimerit calea cea bună.

M'am înscris eu în capul listei cu 100 cor. și prin stăruință, prin rugăminți folosind la fiecare om un moment personal, care l'ar îndemna la jertfă, colindând tot satul, am strâns peste 1000 de coroane și am nădejde să mai strâng încă.

Acum bucuria mea este mare, ca bucuria unei învieri, după cum și aievea este la mine o înviere. Și am vrut să împărțășesc cuiva bucuria mea, între alta și pentru că ar putea fi de învățătură și de pildă și altora. Deși sunt afară de dieceza Aradului, v'am scris D-voastră, ca să îndemnați în foaie și pe alți preoți să facă asemenea. Să le spuneți D-voastră în cuvinte mai alese decât ale mele, celor ce au făcut colectă de 20—30 cor., aceea ce mi-a spus mie parohianul meu, că e păcat mare, strigător la cer, aceea ce fac. Poate că încercarea nu va fi fără folos.

Terminul de încheierea colectei e aproape, dar acesta nu poate împedeca continuarea ei. A face bine nu e târziu niciodată.

Al D-voastră stimător:

Gheorghe Popa.

O cuvântare.*)

Iubiților creștini!

Ori încotr'o ne îndreptăm privirile nu vedem altă iubire creștină, decât lacrimi și suspine,

Iei vedem un tată, cu spatele gârbovite de povara anilor, suspinând cu întristare după fiul sau fiii săi, razimul bătrânețelor sale, pe cari îi știe undeva departe peste hotare, apărând țara, cu arma în mână, de dușmanul ce o amenință... Colo, la cutare casă, vedem șezând pe prispa casei cu capul în pumni o biată mamă, a cărei isvoară de lacrimi i-au și săcat de când mila și ajutorul său, fiul sau fiii săi, au părăsit căminul părintesc și-au pornit acolo, unde i-a chemat glasul țării. Și ce jale mai mare îți trebuie decât să fii mamă și să-ți știi pe odorul tău cel mai scump tăvălit prin șanțuri și înfruntând cu pieptul său urgia vremilor și, Vai Doamne, primejdia morții. Și ca acest trist tablou al zilelor de urgie pe cari le trăim să-l vedem în toată mărimea lui, n'avem decât se privim pe o biată soție, care cu mai mulți copilași mărunți după ea, umblă bătând pela ușile administrației, ca să-i să-i facă și ei rând de nițică făină de pâine, ca să aline foamea fiilor a căror tată sângerează pe celea câmpuri de resbel, apărând cu brațul său tronul și patria dela cari așteaptă

*) Rostită în biserica din Beiuș, cu ocaziunea ridicării parastasului întru pomenirea mecenatului acelei biserici: Nicolae Cristea, la 13/26 decembrie 1916.

o soarte mai bună pentru urmașii săi cel puțin... Pe lângă aceste apoi câți frați, câte surori, rudenii, prietini și cunoscuți își deplâng pe iubiții lor aruncați în ploaia gloanțelor, șrapnelor și granatelor dușmane așa, că putem zice, că nu este casă, nu este familie, care să nu aibă pe unul din ai săi — dacă nu mai mulți — aruncați în acest joc tragic și sângeros...

Și în mijlocul tuturor acestor ne mai pomenite nenorociri ce ne-au ajuns, ce vedem? Vedem, iubiți creștini, că românii și acum ca în totdeauna și în toate nenorocirile, ca să-și afle un balsam de mângâiere, aleargă cu convingerea și evlavie strămoșească, la sânul s. biserici, pătruns de convingerea, că Tatăl cerească care ne-a ocrotit neamul în cursul veacurilor, îi va ajuta să scape și din aceasta groasă nenorocire. Din toate părțile aflăm, că doar nici când ca acum, creștinii noștri n'au făcut atâtea liturgii și n'au înălțat atâtea rugăcini către Tronul cerească, ca acum. Iată, iubiți creștini, că și acum, — ca în tot cursul existenței neamului nostru — biserica este chemată a ne mângâia în suferințe și a ne apăra limba și legea, ca pe niște odoare scumpe și prețioase.

Când știm dar, că s. biserică ne-a făcut și ne face celea mai prețioase servicii, cuvine-să se luptăm din răpuzeri la ridicarea și întărirea ei și nu mai puțin se cuvine să ne aducem aminte, cu pietate și recunoștință, de aceia, cari în viața lor au fost buni prietini ai bisericii, iar în moartea lor au testat o parte oarecare a averii lor pentru scopul întăririi bisericii. Asemenea bărbați evlavioși și cucernici a avut și biserica noastră și memoriei unui asemenea bărbat suntem chemați azi a-i aduce prin osul recunoștinței noastre, prin ridicarea parastasului prescriș de sfânta biserică. Mă veți întreba, cine este acel fericit răposat căruia avem să-i închinăm o parte a ss. rugăcuni de azi?

Iubiți creștini!

Să privim puțin în jurul nostru și vom vedea pe unele monumente niște inscripții, care ne descopăr singure ceea ce vrem să știm. Priviți cu atenție în centrul orașului nostru și veți vedea o casă, pe care se află o inscripție, care ne spune, că aceea avere prețioasă este o fundație de a bisericii ortodoxe, priviți în școala noastră și pe un perete veți vedea afișat în fața tinerimei, portretul aceluia, pentru care ne rugăm astăzi, priviți apoi celea pe peretele de către miez-noapte a acestei s. biserici și veți vedea numele mortului, pe care faptele sale l'au făcut nemuritor și în fine eșind din s. biserică, priviți la stânga voastră și veți vedea, că sub umbra peretelui dinspre miez-noapte a acestei s. biserici — într'un mormânt nepretențios, dar îngrijit — își doarme somnul de veci un vrednic fiu al bisericii din Beiuș, care condus a fost în faptele sale de adevărul că: „*Valoarea omului crește în măsura în care știe să fie de folos altora*“. Și când v'am descoperit toate acestea, veți fi aflat, că e vorba de fostul episcop al bisericii noastre Nicolae Cristea, repausat în Domnul înainte cu 11 ani. Acestui om mort și totuși viu prin faptele sale, mi-am ținut de datorință să-i închin aceste cuvinte, căci dragostea sa manifestată față de s. biserică, nu prin vorbe, ci prin celea mai frumoase fapte, provoacă în inimile și sufletele noastre un adânc și binemeritat respect, căci a fost și dânsul unul din acei rari bărbați, cari nu privesc viața numai din punct de vedere al intereselor lor egoiste, ci au căutat, ca prin faptele lor să fie de folos și altora.

„*Fericirea bogatilor nu consistă în averile ce le au, ci în binele ce-l știu face cu averea lor*“, zice un înțelept. Și Nicolae Cristea a presimțit înaintea morții, că numai așa poate fi fericit, dacă prin averea sa face un bine bisericii sale. A gândit și a făcut. Alături de alți binefăcători ai acestei s. biserici Nicolae Cristea, stă și dânsul, ca un model în fața celorlalți credincioși, urmași ai lor, cari nu trebuie să creadă, că faptele acelor mecenati au luat din capul lor orice gând, iar de pe umerii lor orice sarcină în ce privește susținerea parohiei. Imprejurările și condițiile de viață s'au schimbat astfel, că deși generația actuală este foarte ușorată în ce privește susținerea parohiei, totuși nu se poate crede absolvată de orice jertfe. Generației actuale a bisericii noastre — dacă este pătrunsă de spiritul și respectul ce-l manifestează față de memoria acelor este sinceră — nu-i este iertat să lase asupra ei nici umbră de bănuială că ar voi să susțină biserica numai din agoniseala rămasă după cei câțiva fondatori. Sufletul curat și inima nobilă a acelor fondatori s'ar întrista privind din ceruri la niște urmași atât de egoști și nepăsători. Nu, iubiți creștini, aceasta nu-i iertat să se întâmple, căci dacă un Nicolae Cristea și consotii au putut testa și dăruia bisericii averi de zeci de mii de coroane, atunci cu tot dreptul să poate aștepta și dela urmașii de azi ai lor să aducă anual o jertfă de câteva coroane pe altarul bisericii. În acest mod lucrând vom binemerita și noi dela posteritate, iar greutatea zilelor pe cari le trăim lucă o vom suportă cu mai mare ușoareală, mângâiere și nădejde...

Binencuvântând dar memoria repausatului Nicolae Cristea să zicem:

Să-i fie somnul lin, ușor și pomenirea vecinică. Amin.

Ioan Roșu
diacon.

Școala și alcoolul.

Am comis poate un păcat atunci când am pus alături de școală alcoolul. Un cuvânt atât de curat și sfânt alături de o hidră.

Se poate oare se fie un cuvânt mai frumos și mai sfânt ca numele unei căsuțe dragi, spre care milioanele de suflete plâpânde și nevinovate de copilăși zoresc cu ziua deodată, și care-i cuprinde la sânul ei cald de mamă, ca să le dea bogăția învățăturilor sfinte ale blândului învățător dela Nazaret.

Și-se poate oare o hidră mai scârboasă decât cea otrăvă, care în fiecare zi târăște în groapă mii și milioane de alese făpturi dumnezeiești, în modul cel mai diavolesc, lăsând în urmă urgia cea mai cumplită!

Și totuși veacul nostru numit al luminei, nu se înroșește la față, când stă înaintea tristului și durerosului adevăr, că numărul, pompuozitatea și bunăstarea localurilor, unde se împarte această otrăvă diabolică, este mult mai superioară și mai mulțumitoare pentru „agenții“ ei decât școala pentru apostolii ei; iar numărul celor ce cercetează acele localuri spurcate, de unde pleacă urgia, moartea și vișiile, este covârșitor mai mare ca acelor ce cercetează școala.

Asupra acestui veac, care își arogă pe nedrept numele de „al luminii“ apasă un păcat atât de greu și de neiertat ca și acesta.

Nu, veacul nostru nu e al luminii!

Veacul nostru este încă tot al întunecului! Zădarnic ne sunt luminate birturile cu lumini electrice

orbitoare, când sermana școală abia dacă are o candelă umilită, susținută și aceea cu Dumnezeu știe câte jertfe! Zadarnic alcoolul se consumă din cupe aurite la auzul simfoniilor fascinătoare, cât timp în școală bietul dascăl, uitat de o lume străină de visurile lui, se topește de durere văzând cuprinse de atâtea suferințe plăpândele ființe dumnezeiești — cari ca mâine vor ieși în largul vieții, desgustați deja de ea — neputând face altceva, decât doar să plângă în sufletul său înțelegător durerea și suferința acestor ființe nevinovate și să facă răspunzători înaintea dreptului judecător, pentru această crimă, pe aceia care poartă asupra lor această vină grea.

Să-și închipuie iubii nostri cetitori ce durere sufletească suferă învățătorul atunci, când în dimineața geroasă a unei zile adevărate de iarnă, vede intrând pe ușa școlii un omușor abia de-o schioapă, strâns covrig, cu fața vântată cripsată de frig, încins cu o curelușă peste cămăsuță — singura haină, care îi apără fragedul trupor contra cumplitelui ger — și abia mai putând plânge de frig, aproape amorțit, fără însă să fi lăsat din mână singura-i bogăție: cartea și tăblița.

Și apoi când îți mai spune, că el au plecat și nemâncat, zice el: „Tata s'o dus ieri la jidovu să cumpere făină și-o bant toți bani și-o venit acasă, și-o bant pe mama și-o manat-o pe ea să ceară făină fără bani, da jidovu n'o vrut să-i dea!“

Și dacă vei întreba de e flămând ori ba, sau îți va răspunde că „nu“, ori va plânge cu amar, de nu vei fi instare să-l oprești.

De ai putea atunci să privești ce se petrece în sufletul sârmanului mititel. De sigur biata lui inimioară va svâcni mai puternic și și-și va zice: „Doamne, Doamne, oare pentru ce trebuie se răbd foame și și îngheț de frig, când uite, ceilalți copii sunt sătui și îmbrăcați? De ce n'a dat oare jidovul lui tata făină în loc de beutură?“

Școala au văzut multe scene de aceste, câte cazuri, atâtea variante.

Sunt și între oameni fiare și câini! Un mare învățat german zice: „Omul pentru aproapele său este o buruiană, care dă uneori otrava, alte-ori sănătatea!“

Zadarnic anunță Statele lumii că pe otrava numită alcool încasează milioane, pentru că temelii Statelor nu sunt și nu pot să fie milioanele luate pe otrava contra omenirii, ci temelii adevăratele a Statelor sunt brațele milioaneilor de oameni sănătoși la corp și luminate la minte!

Adevărul acesta îl demonstrează atât de strălucit întâmplările zilelor noastre!

Bara (Transilvania).

Petru Ugliș
învățător.

Lupta antialcoolică în Rusia.

D-l Lauwick, profesor la Universitatea din Gand și secretar al Societății de studii belgo-rusă, care a făcut în Rusia o călătorie de studii în chestiunea alcoolismului, a publicat rezultatele anchetei sale.

„Opinia publică, clasele populare și reprezentanții lor din Dumă — scrie el — au fost aceia cari au reclamat cu mai multă energie măsuri serioase contra alcoolismului.

În 1913 s'a făcut o lege care limită durata deschiderii cârciumelor și autoriză administrațiile comunale

să proibeze vânzarea alcoolului pe teritoriile lor. Ele abuzau așa de mult de puterea aceasta că „în momentul izbucnirii războiului se luau 700 până la 1.000 de decizii de acest fel pe lună“. Monopolul vânzării alcoolului de către Stat, instituit în 1891, fusese pentru aceasta o „afacere strălucită“, dar el nu reușise în ținta lui de a combate alcoolismul. Țarul suprimă monopolul; apoi printr'un ukaz din 13/26 Octombrie 1914 oprește, pentru tot timpul războiului, vânzarea alcoolului în tot imperiul și dă în același timp autorităților locale dreptul de a interzice vânzarea tuturilor băuturilor cu mai mult de 2 grade de alcool pur.

„În zelul lor antialcoolic majoritatea municipalităților au luat hotărâri de genul acesta“.

Care au fost efectul acestor măsuri pe cât se poate trage o concluzie dintr'o experiență încă foarte scurtă?

Din punct de vedere moral: îmbunătățirea stărei femeii, scăderea incostestabilă a criminalității.

Din punct de vedere economic: suprimarea alcoolului a dat țaranului și lucrătorului mai mult decât a luat dela Stat. Ei au bani decând nu-i mai pot bea și îi întrebunțează pentru a se îngriji mai bine în alimentație și îmbrăcăminte. D-l Lauwick vede un semn al acestei stări de lucruri în faptul că cu toate că Dardanelele sunt închise și astfel exportul oprit, ceea ce ar fi trebuit să coboare prețul cerealelor, totuș se înregistrează o urcare considerabilă. „Faptul se datorește unei creșteri a consumației interne“.

Un alt indiciu de prosperitate la clasele populare pe urma abținerii dela alcool este creșterea depozitelor dela Casele Economice. „Pe câtă vreme înainte de război excedentul depunerilor față de ridicări atingea cu greu 10 până la 12 milioane de ruble pe lună, acum el „se nraă dela 50 la 60 milioane“. Și familiile nu câștigă acum atât cât câștigau înainte de război.

Temperanța a mai avut un efect considerabil și fericit asupra productivității lucrătorului, asupra sănătății și moralității sale. O anchetă făcută în regiunea industrială din Moscova a arătat că în trei luni puterea de muncă a lucrătorilor reclutați a crescut cu 70%; obținerea voluntară dela lucru a scăzut cu 31%; de asemenea au scăzut amenzile din cauză de nedesciplină; toți patronii vorbesc de „ușurința raporturilor lor cu lucrătorii, de când s'a suprimat alcoolul“; „nu mai sunt încăerări, nu mai sunt greve de când lucrătorii noștri nu mai sunt beți“.

În sfârșit și departamentul industriei a remarcat că casele de boale „și au micșorat în porțiuni mari cheltuelile“ și abținerea dela alcool ar avea o parte în această stare de lucruri.

Și autoritățile medicale au făcut constatări asemănătoare în ce privește alienația mintală, delirul alcoolice, sinuciderea, nevrozele, etc.

Aceasta sunt rezultate foarte încurajatoare. Ele sunt răsplata cuvenită a unei campanii dusă cu îndârjire și energie și ajutată de opinia publică. „Prohibirea alcoolului“, scrie, d-l Lauwick, ca concluzie a remarcabilului său studiu, este prima măsură obținută de națiunea rusă; ea a câștigat-o asupra ei însăși până va câștiga a doua asupra dușmanilor.

CRONICA.

Necrolog. Subscriși cu inima plină de durere, anunță încetarea din viață a iubitei lor soție, mamă și noră, *Amalia Baltă* preoteasă în Ciuciu, carea după grele suferințe în 11/24 martie 916 în al 50-lea an al

vieții și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului, iar în 12/25 martie 916 la 3 ore d. a. i-s'a făcut înmormântarea în cimiterul bis. gr.-or. rom. din Ciuciu. Vecinică și binecuvântată să-i fie amintirea ei. Nic. Balta preot, soț. Ioan, dus pe câmpul de războiu. Emilia și Vasilie fii fică, Cristina Iuga mamă, Crisca Turuc soacră.

Cronica bibliografică.

Carte de rugăciuni și cântări a părintelui *Petru E. Papp*, editată cu binecuvântarea P. S. Sale D-lui Episcop, având o mare și neașteptată trecere, a fost scoasă acum și în ediție de lux, pe hârtie foarte fină. Preoțimea noastră face un neprețuit serviciu vieții noastre religioase răspândind aceasta carte în cercuri cât mai largi. Mai ales acum în zilele de post fiecare creștin găsește în aceasta carte multă mângâiere. Ea de altfel se vinde în favorul școlii confesionale din Pocola. Ediția simplă costă 1 cor. 20 fil., cea de lux fără toc 2 cor., iar cu toc și aurită 2 cor. 40 fil.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Poienii-inferiori, tractul pșec Vașcău, în baza Incuviințării Ven. Consistor eparhial din Oradea mare de sub Nrul 178 B. 1916, prin prezenta se escrie concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare în organul oficial, pe lângă următorul beneficiu:

1. Pământ parohial arător de 6 $\frac{1}{4}$ holde catastrale. 2. Stolele obicinuite. 3. Întregirea dotațiunii dela stat pentru preoți cu calificațiunea inferioară 679 cor. 64 f. De cvartir se va îngriji alesul, care va prevedea și catehizațiunea la școala primară.

Reflectanții la aceasta parohie își vor înainta petiția de concurs instruită cu documentele necesare oficiului ppbiteral al tr. Vașcău în Cusuiș (Köszvényes, p. u. Kisszedres), având a se arăta și poporului parohial în termen regulamentar.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Nicorutia* vicar pșec.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. Călugări, tractul pșec Vașcău, în baza Incuviințării Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare cu Nrul 420 B. 1915, prin prezenta se escrie concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare pe lângă următorul beneficiu:

1. Casă parohială cu grădină. 2. Bir preoțesc dela fiecare număr de casă câte 15 litre cereale, cari se pot rescumpără cu prețul curent al pieței din Vașcău. 3. Stolele îndatinate. 4. Întregirea dela stat pentru preoți fără pregătire superioară 635 cor. 30 f.

Reflectanții, având a se arăta poporului în termenul regulamentar, sunt poștiți să-și înainteze petiția de concurs instruită cu documentele necesare și adresată comitetului parohial, oficiului ppbiteral gr.-or. român al Vașcăului în Köszvényes p. u. Kisszedres.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Nicorutia* vicar pșec.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. a III Paniova, tractul Belințului, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Intravilanul parohial,
2. Sesia parohială în estenziunea de astăzi,
3. Stolele legale și
4. Întregirea dela stat.

Nefiind casă parohială, alesul va avea să se îngrijască de cvartir din al său.

De asemenea are să plătească dânsul toate dările după pământul ce-l beneficiază.

Alesul va avea să catehizeze la școala noastră confesională fără altă remunerație.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, comitetului parohial din Paniova, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belinț (Belencze, Temes megye) și pe lângă observarea §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, să se prezenteze în vre-o Duminecă, sau în vre-o sârbătoare, în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cântare, în tipic și în oratorie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din Berindia (Borosberend), devenită vacantă prin pensionarea fostului învățător — se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumente: 1. Din cassa culturală în bani gata 120 c.r. 2. Pentru desdaunarea bucatelor din cassa culturală 110 cor. 40 fil. 3. Pentru desdaunarea pământului — din cassa bis. 90 cor. 4. Prețul alor 4 stângini lemne din cassa culturală 96 cor. 5. Conferința 20 cor. 6. Scripturistica 10 cor. 7. Întregirea dela stat (fostul învățător a beneficiat întregire dela 516 cor. 40 fil. în sus). 8. Locuință și grădină.

Alesul va fi deobligat să provadă cantoratul în și afară de biserică, să conducă școlarii în ordine la serviciile divine, să formeze cor vocal cu elevii și să cânte cu ei în biserică — fără altă remunerație.

Conducătorii de cor — compus din adulți — sunt preferiți.

De curățirea interiorului locuinței învățătoresți se va îngriji alesul.

Recursele adresate comitetului parohial și trimise oficiului protopresbiteral din Buteni — sunt a se ajusta cu următoarele documente în original: 1. Extras de botez. 2. Diploma învățătorescă. 3. Atestat de apartinență. 4. Informațiune despre relațiunea reflectantului cu miliția. 5. Atestat de serviciu.

Reflectanții au să se prezinte în sf. biserică din Berindia — în termenul concursual.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin* ppbiter insp. școl.

—□—

3—3 gr.

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și revizite bisericesti (potire, disc, ste-luță, candelă, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruce pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite culori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.